

A man with glasses, wearing a purple button-down jacket over a dark polo shirt and white trousers, stands on a balcony with a glass railing. He is smiling and pointing towards the camera. In the background, there is a large, ornate clock tower with a red-tiled roof and a blue sky with scattered white clouds. The balcony has some potted plants on the right side.

Architekturu každého národa určují veřejné zakázky

Čeští architekti potřebují pro svůj rozvoj dostatek příležitostí podílet se na vzniku reprezentativních veřejných staveb. Jen tak nabudou zkušeností a sebejistoty, říká architekt **Petr Pelčák**. Prestižní zakázky pomáhají růst i dalším odborníkům ze stavebnictví.

A

Ateliér předního českého architekta Petra Pelčáka navrhuje domy pro města, školy, velké developery, drobné investory i nejbohatší Čechy, jakým je Daniel Křetínský. Nejpočetněji jsou Pelčákovy stavby zastoupeny v jeho rodném Brně. Jeho ateliér je však společně s německým studiem Thomas Müller + Ivan Reimann Architekten autorem urbanismu jednoho z největších pražských brownfieldů Bubny-Zátory. Brněnské studio se uchází i o zakázky na občanské stavby a v soutěži na návrh nového vlakového nádraží v Brně se Pelčák a partner architekti umístili na druhém místě. A druhou příčku obsadil v posledních pár letech víckrát. „Ano, sbíráme druhá místa. A když náhodou vyhraje, tak se to nestaví,“ komentuje Pelčák ironicky.

HN: Který projekt vás aktuálně nejvíce zaměstnává?

Mě spíše zaměstnává obava o město. Společnost ztratila ponětí o tom, co město je. Město se musí stále budovat a udržovat, a to také městským životem, včetně jeho formy. Forma jen drží kulturu, je tedy čirým luxusem a dá se zahodit jako první. Mám obavu, že se město postupně rozpadá, protože ho ta forma nechrání. Když se podíváte na okreseň města, většina z nich už je zničená. Zbylo jim náměstí a kolem panelová sídliště.

HN: A ve velkých městech včetně Prahy výstavbu brzdí zastaralý územní plán.

Brno má územní plán z roku 1994. V té době nebyl špatný, ale dnes jsme úplně jinde. Nový územní plán dosud nebyl přijat, tím pádem se řada příležitostí k stavění odkládá. Důvodů, proč jsou byty tak drahé, je celá řada. Jedním z nich je fakt, že jsou neskuutečně drahé pozemky, protože zkrátka nejsou. Metr čtvereční bytu stojí v Brně stejně

jako v Praze, přestože příjmy tu jsou daleko nižší. To je velmi nebezpečná situace.

HN: Když už jste našli v Česku notoricky zdoluhavé povolování staveb – jak se vyvíjí projekt Chytré Líchy v Židlochovicích u Brna?

Někdy před rokem jsme odevzdali územní studii, která měla vést ke změně územního plánu. Ale zatím se nám z Židlochovic nikdo neozval. Mezitím se změnila podmínka, protože studie vznikla před válkou na Ukrajině. V mých očích byla zakázka zvláštní v tom, že obec jako investor po nás chtěla, abychom stanovili energetické řešení výstavby. Tedy jak se budou domy vytápět, ohřívat voda... To je ale zodpovědnost investora, a ne architekta. Navíc v podkladové studii způsobu vytápění a ohřevu vody, kterou jsme dostali k dispozici, nebylo žádné řešení jednoznačně zvoleno. Nejlevněji tehdy vycházel plyn, ale to už dnes neplatí. Studie ale například vůbec nezvažovala některé způsoby energetického zásobování lokality, jako je například lokální výtopna na peletky, které jsou naopak v Rakousku a ve Švýcarsku běžné.

HN: Chytré Líchy měly jít svou uhlíkovou neutralitou domů příkladem jiným městům...

V Česku lze velmi těžko stavět, jak se říká, udržitelny projekt. Domy musí být kompaktní, s plochou pro vsaky, s hospodařením s dešťovkou. A takové se na Západě staví léta. Jenže když u nás lidé dostanou hypotéku na rodinný dům, nechtějí bydlet v dvojdomě, nebo dokonce v trojdomě. Podle legislativy navíc musíme ke každému domu zbudovat příjezd, čímž vznikají množství zbytečně zpevněných ploch a také zbytečně velké odstupky staveb. Na Západě se běžně vybuduje páteřní vozovka a k domům vedou úzké cesty, které jsou pojízdné jen pro záchranné složky. Jinak se po nich nejedí.

Petr Pelčák

ředitel ateliéru
Pelčák a partner
architekti

Architekt, profesor a autor řady odborných publikací se profesně dlouhodobě angažuje především v rodném Brně. V posledních letech jej ale zaměstnávaly zajímavé zakázky i v Praze jako například územní studie na využití 110hektarového brownfieldu Bubny-Zátory nebo plánovaný luxusní hotel pro investora Daniela Křetínského na Letné.

Významné stavby z Pelčákova portfolia, jakými jsou obchodní galerie Vaňkovka nebo Spielberk Office Centre v Brně, vznikly za jeho 15letého působení ve společném ateliéru s Petrem Hrušou. V roce 2008 si Pelčák založil vlastní ateliér Pelčák a partner architekti.

Vystudoval dějiny umění na Masarykově univerzitě v Brně a Fakultu architektury na brněnském VUT, kde rovněž léta působil jako profesor.

Pelčák zakládal spolek Obecní dům Brno, jenž sdružuje zejména architektky, a 16 let byl jeho předsedou.

HN: Váš ateliér zpracoval také územní studii pro významný pražský brownfield Bubny-Zátory. Kam se posunul tento záměr?

Územní studie byla projednána, připomínkována, my – tedy naše kancelář ve sdružení s berlínskými přáteli Ivanem Reimannem a Thomasem Müllerem, se kterými občas spolupracujeme – jsme připomínky zapracovali a pořizovatel – odbor územního rozvoje na magistrátu – začal ve spolupráci s IPR (Institutem plánování a rozvoje – pozn. red.) změnu provádět. Změna územního plánu má trochu zpoždění, ale běží.

HN: Abychom nezůstali jen u městských čtvrtí na papíře, pojďme se podívat na reálné stavby. Jak pokračuje výstavba městského bloku Trnitá v Brně?

Ten byl nedávno zkolaudován. My ho projektujeme více než 10 let a teprve teď se dokončuje. Dlouhý vznik projektů architektům trochu brání v získávání ponaučení. Kdyby to bylo hotové za tři roky jako v normální zemi, měli bychom daleko více zkušeností, a tedy profesní sebejistoty.

HN: Trnitá bude nová čtvrť až pro 15 tisíc lidí, na jejíž výstavbě se bude podílet několik investorů. Vaše domy tam vyrůstají jako první a váš ateliér tam pro stejného developera, společnost MS-Invest, navrhuje další dva bloky.

Máme štěstí. Ne každému architektovi u nás se podaří zakládat novou čtvrť. Je úžasné, že máme možnost budovat hlavní třídu spojující novou Jižní čtvrť s historickým centrem. Jednotlivé domy našeho městského bloku mají rozdílné fasády, přestože jej projektoval jeden architekt, stavěla jedna stavební firma a investorem je jeden developer. Chtěli jsme vytvořit městskou atmosféru rozšířeného centra s tradičním městským měřítkem, a ne superbloky.

HN: V posledních letech výrazně rostly ceny stavebních materiálů a prací. Od loňska k tomu ještě zdrazuje energie. Tlačí vás investoři do úspornějších řešení?

To je širší téma. Žijeme v době a ve společnosti, která volá po udržitelnosti a ekologii, a přitom si staví skleněné domy. Ty jsou ale energeticky nejnáročnější – v létě se kvůli přehřívání musí drazdě chladit, v zimě vytápět. To je paradox dnešní doby. My jsme nikdy nenavrhovali domy se skleněnou fasádou, všechny naše stavby mají hmotné fasády s malými okny. Přemýšlíme nad tím, jak udělat dům s malými okny, aby nevypadal depresivně jako vězení, ale vevnitř byly pohodlné a příjemné místnosti. Naše kancelářská budova na Trnité nemá skleněnou fasádu.

Druhá věc je, že v kancelářské budově dnes vůbec nepotřebujete velká okna. Aby lidé při práci s počítačem dobře viděli, potřebují přítmí. A proto si žaluzie stahují. Přitom vloni vyšla nová vyhláška o vnitřním osvětlení budov, která předepisuje vyšší intenzitu přirozeného osvětlení v kancelářích. To je úplně absurdní.

HN: Jak je to u obytných domů?

I tam se zvyšují nároky na přirozené osvětlení. Takže všechny domy v historické zástavbě, ve kterých tak rádi bydlíme, by dnes nemohly být postaveny, protože neodpovídají dnešním předpisům na osvětlení obytných místností. Podle předpisů můžeme navrhovat jen drahá, obrovská okna, která navíc místnosti v létě přehřívají a musí se chladit. To jde proti udržitelnosti stavění. Ve většině situací dnes také nemůžeme dělat balkony, protože stíní a zkracují dobu osvětlení místnosti, a tím pádem nevyhovují předpisům. Přitom balkon je na jaře a v létě tolik cenný venkovní bytový prostor.

HN: Jaké další vyhlášky prodražují stavby?

Dalším příkladem je zábradlí. Ve škole nás učili, že tam, kde se pohybují děti, nesmí být zábradlí vodorovné, aby po něm děti nemohly lézt jako po žebříku. Zábradlí musí být svisle členitá a mezery mezi svislými pruty mají být 12 cm, což je velikost dětské hlavičky. Dítě tak neprostrčí zábradlím hlavu a nespadne ani se nezapřičí. Chápal jsem, co tím normotvůrce sledoval. Představte si ale, že dnes se to z 12 cm zmenšilo na 8 cm.

HN: Proč?

Nevím. Jen se tím zvyšuje spotřeba materiálu o třetinu. Jestliže dříve bylo potřeba na zábradlí tunu, dnes je to tuna a 300 kilo oceli. A já vůbec nechápu proč. Hlavička dětí se nezmenšila. My máme předpis i na to, jaká má být minimální výška domovní poštovní schránky od podlahy. Řada předpisů jde proti sobě a s tím si musíme poradit a navrhnout domy tak, aby všemu vyhověly. Předpisy také prodlužují procesy. Všechno se musí zkontrolovat, aby náhodou něco nešlo proti předpisům. Máme draze placenou byrokracii, která zdrazuje stavění, protože předepisuje řadu nesmyslných věcí. I proto jsou u nás tak drahé byty.

HN: V souvislosti s Trnitou a zdrazováním výstavby jsem spíš měla na mysli, zda po vás investor chce levnější řešení.

Lidé si myslí, že developeri hodně vydělávají, protože na stavby nepoužívají kvalitní materiály. V mnoha případech tomu tak skutečně je. Například na Západě se na zateplování objektů používají prodyšné materiály jako perforovaný polystyren, aby mohl dům dýchat. U nás se ale používal nejlacinější polystyren, který budovu zatavil do umělohmotného obalu. Na druhou stranu nelze stavět kvalitně a zároveň lacině. Kvalita má vždy nějakou cenu.

Všichni naši investoři chtějí, abychom projektovali lacině. Je to stálý jev. Na druhou stranu vědí, že udělat to lacině znamená udělat to špatně. S nárůstem cen nedokážou nic dělat. To by museli přejít na úplně jiný materiálový nebo prostorový standard. Triček si koupíte za měsíční plat řadu. Ale kolik si koupíte za život metrů čtverečních bytů, když jeden stojí 130 tisíc korun? Stavba musí mít nějakou trvalou kvalitu, materiálovou i estetickou.

Kaple sv. Vendelína v Oseku nad Bečvou:
stavba byla nominována
na Českou cenu za architekturu 2018.

Inzerce

ER014487

**Bringing
Buildings
to Life**

Synett
25 years of Synett

HN: Ano, ale někdo bude muset ty zvýšené náklady zaplatit, protože kupní síla lidí je omezená.

Zatím se prodalo vše, co se postavilo. Říká se, že ve velké míře byty kupují investoři a v domech se pak nebydlí. Mně se to jako architektovi nelíbí, chtěl bych, aby tam lidé bydleli, aby dům sloužil. Ale na druhou stranu to chápu, protože tu neexistuje penzijní systém jako v jiných státech. Tak lidé do bytů investují, aby si zajistili příjem na penzi.

HN: Soutěžili jste o zakázky na nové základní školy pro svazkové obce Chýně a Hostivice u Prahy a ve Slavkově u Brna, v obou případech jste byli druzí. Ostatně těch druhých míst máte na kontě víc.

Ano, sbíráme druhá místa. A když náhodou vyhraje, tak se to nestaví...

HN: Ale v souvislosti se Slavkovem, kde se svazek sedmi obcí dohodl a vypsali architekt-

Palác Trnitá: součástí městského bloku v centru Brna jsou dvě kancelářské budovy a šest obytných domů s obchodním parterem.

tonickou soutěž, jak často se s tím u veřejných staveb setkáváte?

Právě soutěžíme na další základní školu pro svazek několika obcí Tišnovska, kterým škola chybí. Mladí lidé po revoluci pracovali a odkládali plození dětí a stát udělal chybu, že mnoho škol zrušil. Teď se najednou zjišťuje, že školy chybí, a jsme zrovna ve vlně, kdy se školy staví. A na jejich drahé pořízení se obce spojují. Ale to není jediný důvod výstavby nových škol.

Mění se způsob výuky. U nás je pořád kolem 90 procent výuky frontální, kdy učitel deklaruje žákům, kteří sedí v lavicích. Kdežto na Západě je to pod 70 procent, v některých zemích i pod 60 procent. Zbytek výuky a stále narůstající část je projektová výuka, kdy děti dostanou nějaký úkol a samostatně se učí. Nebo je to neformální týmová práce a pro tento typ výuky jsou potřeba jiné dispozice než pro tu frontální. Když se zadá práce do skupin, ve třídě se 30 žáků vznikne třeba šest týmů a každý z nich potřebuje nějaký pro-

stor. Taková škola má prostorově jinou strukturu než školy, které známe. Potřeba škol tedy není jen o jejich kapacitě, ale o jiném způsobu výuky.

HN: Účastnili jste se také mezinárodní soutěže na hlavní nádraží v Brně...

Ano, opět ve sdružení s berlínskými přáteli Ivanem Reimannem a Thomasem Müllerem. Všechna ta mezinárodní hvězdná studia až na jedno jsme porazili. Sbíráme ta druhá místa.

HN: Jak vnímáte plánované projekty, jako je již zmíněné nádraží nebo Vltavská filharmonie v Praze? Je to světová architektura, kterou tu Česko nemá a potřebuje, aby přilákala jiný typ turistů?

Mám na to jasný názor, který ovšem trochu nekonvenuje s dobou. Nádraží v Brně se rozhodvalo mezi námi a Nizozemci (ateliér Benthem Crouwel Architects – pozn. red.). Já racionálně chápu, že tu zakázku dali někomu cizímu a navíc

Chytré Líchy:
územní studie
pro projekt
udržitelného bydlení
v Židlochovicích

Dřevěné dveře v kvalitním provedení

Ek017439

inzerce

● Base Line – nadčasově elegantní

● DesignLine Concepto – optimální volba pro interiér v moderním stylu

● ClassicLine – pro příznivce klasiky a elegance

Made in Germany

HÖRMANN
Dveřní a vratové systémy

Byty na Rumišti:
projekt družstevních
bytových domů pro
město Brno se zastavil
kvůli absenci nového
územního plánu.

Přerov:
Středisko
správy
a údržby
dálnice

někomu, kdo již několik nádraží postavil. Mě to ale mrzí proto, že není dáována důvěra v český projekční svět, a tuzemská architektura proto nemůže růst, protože nedostáváme příležitost. Jde o nabývání zkušeností a o sebejistotu.

Také u Vltavské filharmonie mě mrzí, že z 19 vyzvaných byla jen dvě domácí architektonická studia. Byli tam asi další tři čeští architekti, ale vždy vedle nějakého světového projekčního gigantu. A přitom se do soutěže hlásili výborní domácí architekti. To se mě jako českého architekta velmi dotýká. Je to, jako kdyby Národní divadlo neprojektoval Zítek, ale vídeňští Fellner a Helmer, kteří v monarchii postavili nejvíce divadel. Žádný západoevropský stát nezadává své nejprestižnější stavby cizincům, snad kromě Němců, protože prohráli válku a měli máslo na hlavě. Ale i tam se už změnila doba a zdá se, že Britové a Američané v Německu skončili.

Stavební kultura, architektura každého národa je určena veřejnými zakázkami. Zejména těmi kulturními, reprezentativními. Národní stát se tím dostává na kulturní mapu Evropy, do jejího povědomí. Zároveň se tím dává příležitost těm, kdo na zakázce pracují. Nejde jen o architektky, ale o stovky lidí, kteří díky tomu vyrostou. A jde i o sebedůvěru společnosti. A jakou má mít společnost sebedůvěru, když jí kulturní elita společnosti řekne, že nestojíme ani za to, abychom vyzvali domácí architektky do prestižní soutěže?